Touwn Franklin County Milwaukee 15 february 1855

Geliefde Broeder en Zuster, Met Uwe Kinderen!

Wij hebben het voorrecht gehadt, Uwe geeerde letteren, ons met Westveer en Remeens toegezonden, in goede welstand te ontvangen, wij hopen dat ook gij, met uwe dierbare betrekkingen, in dit over groote voorrecht zult mogen deelen, wij en onze kinderen, genieten in deze betrekking ook groote weldaden van den Heere, ik heb afgelopene zomer, een aanval van de Cholera gehadt, die door tusschenkomst, in den middelijken weg, door des Heeren uitnemenden zegen, in het aanwenden van doelmatige geneesmiddelen, zeer spoedig is tekeergegaan, onze kinderen zien er alle goed gezond uit. David is grooter dan ik, wij hoopen ook dat de Heere het met U en Uw vrouw, en kinderen maken wil, en boven alles U schenken wil uit genade, oprecht voorbereid te worden voor de Euwigheid, want de Dood wenkt toch eider uur, en wat zou het te zeggen zijn, zonder deel aan christus de Euwigheid te moeten aan doen, en deel aan christus krijgen wij niet, als door Nieuwe schepping maar ook dat geschonken zijnde, dan kunnen wij eenigzints den Apostel Paulus verstaan, in zijne tweeden brief aan de Corinten het vijfde kapittel geheel, maar meest voorzigtig, in het toepassen van het 15 vers, zoo gij dat niet verbonds gewijs hebt leren verstaan, dan zult gij daarvan eene verkeerde toepassing maken, O broeder het is een zalig voorrecht als wij door genade, met een Jozua kunnen betuigen, "Aangaande mij, ik en mijn huis, wij zullen den Heere dienen," Jozua 14:15.

ik zal het hier bij laten, dewijl ik zoo veel brieven heb te beantworden, maar het zal U denkelijk al bekend zijn, dat Westveer, door bijzondere omstandigheden, niet bij ons is gekomen, maar te Buffalo is gebleven zoo dat hij nog ruim negen honderd mijlen van ons is,(3 mijlen op een uur) maar Remeens met zijn gezin is bij ons gekomen, zijn zwager is mijn buurman

ik heb zelfs Remeens uit de stad Milwaukee afgehald, om eenige dagen van de reis uitterusten, en nu veertien dagen daar geweest te zijn, is hij naar de stad vertrokken, en dadelijk aan het werk gegaan, zijn eerste werk in Amerika heeft hij bij mij gedaan, gij kunt U geen denkbeeld maken van het veele werk dat hier is, de timmerlui en de metzelaars dat is bij uitnemendheid, als metzelaars goed in hun vak bedreven zijn dan kunnen zij somtijds twee Dollaars daags, en iets meer, ook iets minder verdienen, het is ook zoo met de smids, Ja met bijna alle Ambachten, ook is het zeer goed voor boeren knegts, indien die hier met het werk, hier te lande goed voort kunnen, dan kunnen die, tot twee honderd Dollaars in het jaar verdienen, en daar bij de kost en wasschen, en zoo zij, in de zomer in het drukste, bij de maand uit werken gaan, dan krijgen zij van 20 tot 30 Dollaars, maar dat is maar voor enkele maanden,

Broeder gij vraagd mij om dat middel te weten, om zoo als gij dat noemt iets te doen luchten, dit is niet zoo regtstreeks van toepassing om brood te bakken, als wel voor andere dingen bij voorbeeld, beste tulband, of beste sosijze broodjes, zooals ik die in Middelburg zoo veel bakte, en ook voor vetkoeken, of pannekoeken die kunnen er bijzonder mede gebakken worden, maar ook wel brood, doch dit zoude te duur uitkomen denk ik, ik zal U zeggen dat ik mijn eigen gist maak, want hier heeft men geen gist, als in sommige plaatsen alwaar veel Europianen wonen, dar heeft men dan veel Bier brouwereijen en dan ook gist maar altijd dunne, drooge heb ik nog niet gezien, nu maakt elk zijn eige gist, dus ik ook, en mijn brood dat ik bak is nog veel mooijer als toen ik te Middelburg was, de tarwe die ik op mijn Hof win, staat in deugd, gelijk met de Poolse tarwe, die ik in Middelburg gebruikte, en van die tarwe gebruiken wij niets anders als het beste flour (of Blom) ik heb juist zulken brood

als het aller mooiste met deesen gebakken, in het afbreken al vliezig en dat bak ik met mijn eigen gemaakte gist, indien ik dat gekunnen had in nederland zijnde, dan hat ik er veel mede kunnen uitwinnen, nu is de Blom ook uitnemend schoon gemalen, als gij dat in zijne geheel bewerking zag, hoe dat het gemaal hier toegaat, dan zoudt gij U verwonderen, wij brengen somtijds een voer unzuivere tarwe naar de molen, (het zijn hier al water of stoom molens) daar komende, wordt ze in een bak gestort, waar door ze als naar de kelder valt, van daar wordt ze opgevaart, door de Machinerij naar boven, daar wordt ze gezuiverd, zoo dat alles, wat geen goede tarwe is er uit valt, door middel van een yzeren aspel /?/, dan loopt ze door een yzeren trommel, om als er soms poppen in zijn, die daar te verbrijzelen, en de stof en pel er uit te jagen, zoo dat de tarwe in eenige oogenblikken, beneden zeer zuiver en schoon op den bak loopt, die op de molensteenen staan, dan wordt het gemalen, en het meel wordt alweer , door de machine opgevoert naar boven, alwaar het verkoelt wordt, en dan in de buil gestort, alles door het machine, dan hangt de molenaar op drie onderscheidene plaatsen, zijne zakken aan, het eene is de Blom, het andere zeer mager fijn zand, of (middeling zoo als dat hier genaamd wordt) en het derde is het kort /?/ en gruis of zemelen, en dat alles gat zoo spoedig, dat als wij an de molen komen met een voer tarwe, en er is nieman voor ons, dan zijn wij in twee of drie uuren geholpen, en de Blom is zoo supper fijn, en de zemelen zoo schoon, ook het fijn zand, dat het ongelooflijk is, ook worden de molenaars niet in geld betaald zij betaalen zich zelven, en dat doen zij, naar mate de markt prijs van de graanen zijn, en dat gat zoo, het Achtste gedeelte is voor de molenaar, maar dat is maar van toepassing op middelmatige markt prijs, bij duurte wordt dat dan ook minder, en de molenaars hebben tog nu niets te doen, soms wordt zoo een molen door een man bestuurd, tarwe meel wordt bijna hier niet gekend, want alle menschen, van den President, tot den daglooner, eeten alle het zelvde brood zwart/?/

het is voor menschen uit den behoeftigen stand, hier komende eene groote verandering, ofschoon het tegenswoordig, door middel van den oorlog, alles bijna duurder is als te voren, het spek blijft nog al maar goedkoop, ik heb sints het najaar, zoo groot als klein vier en twintig varkens geslagt, waar van ik er vijf van naar de stad gebragt heb, en daar onder twee aan T. Remeens die het niet kon opkrijgen, dat men voor zoo weinig hier en vet varken had, de varkens komen dagelijks bij duizenden in de stad, die worden alle bij de farmers of Boeren geslagt, en dan bij het voer na de stad gebragt, die worde met de kop er aan verkogt, de prijs was nu vier dollaars de honderd Pond voor de beste, die varkens worden door elk, die maar wat Geld heeft in de stad, gekogt en ingezouten en dan bij vaten verkogt, het is hier in vollen nadruk een land van negotie, van de kleinsten tot den grootsten, zijn ze maar alle bedagt om geld te winnen de Westelijke staaten, die nemen met eene ongeloofelijk snelheid toe, en dat is alleen door de spoorwegen, die in meenigte gelegd worden, zoo dat farmers, die honderd en twee honderd mijlen van Milwaukee woonde, en over Eenigen tijd, met hunne goederen, niet naar de markt konde komen, kunnen nu, en zullen in het vervolg met al zij hebben te verkopen, het zij groen, of vee van welken aard ook, naar die markt plaats kunnen gaan die hun goed acht, men kan van hier, met uitzondering van een heel klein watertje, waar men met een stoomboot overgezet wordt met de spoortrein zijdens tot Neuwjork, zoo dat alles aan elkanderen gemaakt wordt, ik zal moeten eindigen mijn papier raakt vol, ik zal zoo ik tijd heb, nog een brief zoeken klaar te maken, om hier in te sluiten, gij magt dan de Post te samen betalen, ik kan ze van hier niet frankeren, niet verder als Neuwjork. Nu broeder wilt al uwe betrekkingen en kinderen van ons alle groeten, ook Cornelis en vrouw, en onze bekenden in Veere en zoo gij kunt, schrijft ons dan eens hoe gij het maakt, het is ons altijd zoo aangenaam,

Nu broeder verzoeke vriendelijk mijne groeten aan die mij kennen en zijt van ons hartelijk gegroet, en de Heere zij U alle goed en genadig en zegene U met tijdelijke en boven alles met gesstelijke zegeningen in Christus Jesus. Uwen Welmeenden Broeder, P. Lankester

Franklin County Milwaukee 26 December 1855

Zeer Geachte Broeder en Zuster, met Uwe Kinderen!

Uwe Letteren van 26 Junij 55 zijn ons door des Heeren goede hand, in goede grzondheid geworden, Kooman heeft ons de zelve /?/ per post toegezonden, hij heeft ook aan mij geschreven, en eenig onderrigt gevraagd, hij woond als nog omtrent 60 mijlen van ons af, ik heb hem geschreven, zoo hij gedachte maakte, om onder ons te wonen, dat hij het mij zoude laten weten, en dat hij dan naar Milwaukee zoude komen, dat ik hem van daar, met mijn wagen en Paarden zoude afhaalen, maar tot op dit oogenblik heb ik van hem niets meer gehoord, hij was daar dadelijk aan het werk, en dat is overal zoo, want de ambachts lieden hebben het alle zoo druk, dat ik niet instaat ben dat te kunnen schrijven, in een woord alle ambachten zijn hier in het westen zoo druk, zoo dat timmermans die goed hun werk kunnen, twee dollars s'daags verdienen, ook de metzelaars, nog ruim zoo veel, en zoo is het, met al wat maar werken kan. Het was reeds lang mijn voornemen, om aan U te schrijven maar ben daar geduurig in verhinderd geworden, te meer heb ik ook uitgesteld, om dat ik wist, dat onze zoon David, stond in het Huuwelijk te gaan, het welke dan ook is voltrokken, op Dingsdag den 18 December 1855 met een hollandsch meisje van Zeist, bij Utrecht, met naame Magrieta Smidt oud 21 jaren, zij wonen bij ons, namelijk in een huis, dat ik nieuw heb laten bouwen, omtrent twee of drie roeden van mijn huis, en David en zijn vrouw spreken de Engelsche taal zoo goed, als hunne moedertaal, ook onze andere kinderen beginnen de taal ook al vrij goed na hunne jaren te spreeken, en dit is eene volstrekte behoefte voor Amerika, die de taal goed ken, die kan spoedig in alle Vakken te recht geraken. Ik ben niet instaat om U te kunnen schrijven zoo als het hier is, Wij hebben deze afgelopene zomer vele zegeningen van den Heere ontvangen, wij hadden een gematigden zomer, niet zoo heet als andere jaren, en wij hebben een zeer goeden oogst gehadt, er is niets geweest dat tegengeloopen heeft, als eenigzints de aardappelen

daar hebben wij eenig bederf in gehadt, door middel van den Europieschen oorlog zijn alle graanen zeer duur, zoo lang als de Westelijke staaten, ontgonnen /?/ zijn, heeft de graan hier zoo geen prijs gehadt, ook is het Hooi hier zeer duur, de prijs van het hooi is op dezen tijd, van veertien tot twaintig dollars de ton, na dat de kwaliteit is, wij hebben dit jaar omtrent honderd ton opgedaan, de ton weegd hier twee duizend ponden, en het pond is zoo groot als vroeger het oude nederlandsche pond was, alle levens behoefte, zijn bijna eens zoo duur als ten tijde wij hier kwaamen, ook alle andere behoeften zijn veel duurder maar ook zijn sints die tijd, alle verdiensten en winsten bijna eens zoo groot, toen wij hier eerst waren, was de prijs van de tarwe 50 cents de Bochel, en op deze oogenblikken 1 dol. 50, tot bijna twee dollaars voor de beste, zoo is het ook met het hooi, vroeger 3 en 4 doll. en nu drie en viermall zoo duur, en daar wordt niet over geklaagd, dat komt dat de verdiensten en winsten zoo groot zijn, het is voor Ulieden onmogelijk om te kunnen geloven, den snellen vooruitgang van dit land, het gaat met reuzen schreden vooruit, toen wij hier eerst waren, toen was er eene eerste spoortrein in aanbouw, en nu zijn er zoo nar ik hier in het rond weet, all meer dan zes, zoo dat de goederen van alle zijden des lands, kunnen verzonden worden, de spoortreinen, zijn de opkomst van dit land, ook rijzen de landereijen, in onze streken zeer veel, sommig land eens zoo duur als over zes jaar.

Onze kinderen zijn alle zeer blijde dat zij hier zijn, wanneer wij over holland spreken, getuigen zij alle, niet gaarne te willen terug keeren en dit komt niet voort, om dat hier voor de jeugd, zoo veel zoo genaamde vreugde of plaizier is, zoo als een jong en onbeerd mensch dat zoekt, te genieten. Neen van dat alles weet men hier niets, geen kermissen, of zoo genaamde hoogedagen, kant men hier, wij houden alle hoogedagen Godsdienst, en dan komt allen te kerk dat kan en voor het overige, is elk in zijne

roeping bezig.

Broeder gij schrijft mij dat gij die Baeking Poeder gebruikt hebt, maar dat het niet voldeed, dat ligt aan U, duizenden van menschen gebruiken dezelve hier, en zij woord hier als een hoofd artikel in alle voorname winkels bij pakjes van een half pond verkogt, maar nimmer heb ik ze zoo goed gekogt, als die ik ze zelfs maak, ik bak er alle kleine lekkerneijen mede, als wij zoo eens iets lekkers en versch op tafel willen hebben, zoo zijn wij spoedig gereed, en wat de gist betreft daar bak ik alles mede wat ik wil, ruim zoo mooi, als ik ooit in holland gedaan heb, als ik het zoo geweten had, toen ik nog in mijn bakkerij was, ik zoude er honderde guldens, mede gespaard hebben alle de bakkers in Amerika bakken met zodanige gist, die zij zelve maken, ofschoon hier zeer vele Bierbouwereijen zijn, zoo maken zij nochthans geen werk om drooge gist te maken, die heb ik hier nog niet gezien, dat is hen te gering artikel. Zij verkoopen soms wel dunne gist aan particuliere menschen, maar niet aan de bakkers, die maken ze zelfs, zij zouden met zoo een gering artikel hier lagchen en spotten, Neen broeder gij kunt het U niet voorstellen, hoe dat alles hier op eene uitnemende groote schaal gaat, ik heb in Buffalo zijnde, in een ijzer winkel geweest die drie verdiepingen hoog was, en elke verdieping was een winkel van wel honderd voeten lang, en in elke winkel was meer goed als in drie winkels in Middelberg. Op elke verdieping een kantoor met drie en vier klerken, en zoo is het ook met de overige bedienden, en die winkelbedienden verdienen ruim twentig tot veertig dollaars 's maands, en zoo is het in alle vakken, het is een ondernemend volk, die reuzen werken doen, zoo is het ook in het landbouw, de uitvinding van allerlei machienerij is groot, ook onze oogst is met de machiene gesneden, veertien akkers af gemeten op een dag, en veel netter als met de hand en zeis geschneden, ook het hooi wordt op de zelvde wijs gemaaid.

ik zoude niet kunnen . . . waneer/?/ ik bemerkte dat ik een abuis gehad heb, bij het ... ... zag ik dat het schip ... dan ik op ... de twee ... ... is, het zal Eene uitnemende groote stoomboot zijn, de kiel is ... en dik 500 voet lang, de breede is 80, en de diepte 60 voet, de Eerste Kajuit zal zoo ... ... zijn, met gemakken voor drie duizend passagiers, er zullen zestien stoom machienes met 14 duizend Paarden krachten, en zijn in de staat Ohio zijn ze druk aan het ..., ... zodanige vaartuigen, die door hitte zullen gedreven worden, ook hebben zij die uitvinding van verwarming in de rijkelui huizen, en in de kerken die nu nieuw gebouwd worden, in een kelder is de stookplaats,en die verwarmd het geheele huis of kerk, en er is niets te zien, van pijpen of dergelijk, alleen in de vloer of wanden van de vertrekken/?/, daar is een doorlugtig draaijend schuifje, en op die zelvde wijze gaat het ook op die nieuwe uitgevondene vaartuigen, indien ik in de gelegenheid ben, om Weens een plaat of afbeeldzel van Een mooije stoomboot te zenden, dan zoude ik hey gaarne doen, om in Een lijst te zetten, zij zijn uitnemend mooi, en het zijn zulke uitnemende reusachtig vaartuigen dat het niet is om geloven, alles even prachtig,als ons Nigte Betje tot ons mogt overkomen, dan zoude zij noodwendig met zoodanig Een Boot moeten varen, laat Betje ons eens een letterje schrijven, of Kornelis, het zoude ons zeer aangenaam zijn, ook verwagte ik van U broeder bij gelegenheid eens een brief, maar doet hem altijd op de Post, dat altijd goed teregt komt, ik heb U wat breedvoerig geschreven, dat ik denkelijk nooit meer doen zal, het was ook wel door mijn ziekte, dat ik niet uit mijn kamer mogt komen, want gezond zijnde dan heb ik zoo veel geduld niet, en heb dan altijd mijn bezigheid, ik bedoel niet zoo breedvoerig.

Het geen gij mij geschreven hebt, over het F.F.M. kan ik op dit oogenblik niet laten veranderen, om reden, dat de Heer van Steenwijk nu te N. York is, zijn E. heeft daar een tijdelijke post, voor een of twee jaar, als

agent of Commisaris van dezen staat, voor de landverhuizing te N. York, en wel met een inkomen van acht en dertig honderd Dollaars sjaars, als hij terug komt zal ik hem spreken over deze zaak, laat het U niet ontrusten, het is juist een man in zijn karakter, als de Heer Snijder bij U, groet laats genoemde hartelijk van ons, ik zal toch moeten Eindigen, want er komt geduurig nieuwe stof in mijne gedachten op, ik zoude het liever eens U mondelijk verhalen, want als bijzonderheid zoude ik nog zoo veel kunnen bij bringen, als bij voorbeeld, hoe men hier de groote steden, van geduurig versch water verziet en verzorgd, ook in Milwaukee zijn ze daar aan bezig, zij maken buiten de stad aan de zijde van de leek, op Een hoog of Bergagtig gedeelte, Eenen zeer grooten gemetzelden steenen bak, ter groote van vier of vijf akkers af gemeten in die bak wordt de water uit de Leek(dat bijzonder goed is) door middel van een Machine gebragt, daar wordt het gezuiverd en gefiltureerd, die zelvde Machine dringd en perst, het water door buizen na de stad, dan zijn er op alle hoeken van straaten, kraantjes die men slegds open draaid, en dan het heerlijkste water zonder moeite ontvangt, indien men het voorwerp, het zij een glas, of wat anders, daar men het water in wild ontvangen, niet goed in de handen heeft, dan verliest men het, door de groote forsie die daar achter is, ik verschrikte men zoodanig een kraan in N. York zijnde.

wij hebben ook in ons land springen, die het water altijd, zomer en winter opgeven, het welk ook nooit bevriesd, en in de zomer altijd kouwd en nogthans heel gezond is, al drinkt men het bezweet zijnde, dan doet het evenmaal geene schade, en al is het nog zoo droog, dan lopen zij altijd nog over, op die zelvde wijze zijn er soorten van zodanige springen, als sulfer springen, zilver water springen, die heel gezond zijn, ik sprak onlangs een van onze landgenoten, die geloofwaardig was, hij verhalde mij dat hij uit de staat <u>versienie</u> kwam, en dat hij daar, eene <u>oly bron</u> of

spring gezien hadt waar men de oly in Barrels, of vaten schepte, en die alom verzonden, van die oly werdt vele soorten van oly gemaakt, voor apotheken, zij was groen achtig van kouleur, en die werdt gezuiverd, terwyl ik dit schrijf, komt mij een Buurman bezoeken die mij verhaalde, een brif uit Nederland ontvangen te hebben, in dien brief werd geschreven, dat hem in Nederland gezegd was, dat wij zoo te lijden hadden, van de Wilde dieren, en van de Indianen, Waar komt men aan zodznige leugens, er zijn wel Beeren in onze staat, maar bij ons volstrekt niet, wij zoude er wel wat om willen lopen om ze te zien, wolven zijn er enkelde, ik zag eens toevallig met mijn verrekijker naar onze Beesten die in de weide liepen, en toen zag ik een wolf tusschen de koeijen lopen en de zelvde wolf heeft ook bij mij en mijne buuren eenige schaapen gekild (of gedood) en eenige dagen later is hij ook gekild, ik heb hem zien vallen, en de Indianen die zien wij zeer zelden, en die ungelukkige menschen doen mieman kwaad, ten zij gij in de westen landen was. Mar bij ons is het als in Nederl: zoo veel gerust. Wij hebben op dit oogenblik strenge koude het is dan zoo dat men maar voorzigtig moet zijn dat ons de neus of de ooren niet bevrieze, in de wintertijd heeft men hier somtijds twee maanden en soms wel drie, dat men alles met de sleder doet, die wij hier zeer doelmatig hebben, ik zal van dit alles moeten uitscheiden dewijl mijn papier volraakt. Geliefde Br: overeenkomstig mijne belofte bij mijn vertrek, namelijk, om aan onze zoon David bij zijne mandigheid, of bij het in gaan van een Huuwelijk, om dan aan hem verschuldigde dat zijn Erfdeel van zijn Grootmoeder uitmaakt, te zullen voldoen, inliggende Kwietantie zal daartoe ten bewijze strekken, en ik hoop van gansche harte, dat het U voldoende zal zijn, gij kunt verzekerd zijn dat er U nimmer meer naar zal gevraagd worden, Hartelijk hoopen wij dat gij deze onze letteren, in eene goede gezondheid zult ontvangen, en dat 'S'Heeren zegen op U, en op Uwe kinderen moge rusten, en boven alles dat

26 Dec 1855

gij alle den Heere mogen toebehoren, om met ziel en lichaan aan hem, voor de tijd, en de Eeuwigheid verbonden te zijn, al zijn dan ook de dagen die wij beleven treurvol, en des Heeren vordeelen en bezoekingen, om de zonden wil veel en groot, geen noot dan, Jesus te ons deel hebbende, dan zullen wij eenmaal onze zielen als een buit, uit deze wereld vedragen want de wereld gaat voorbij met alle haare begeerelijkheid, maar die den wil van God doet, die blijft tot in het Eeuwige leven.

Groet hartelijk van ons alle Uwe vrouw en kinderen, en het zal ons altijd aangenaam zijn van U alle brieven te ontvangen, ik hoop dat gij mij spoedig zult schrijven over den ontvangst dezes en groet allen die naar ons vragen.

Uwen altijd toegengenes Broeder

P. Lankester.

ons weggaan uit
deze plaats doet
velen jammeren

Town Franklin County Milwaukee 2 April 1863

Geliefde Broeder En Zuster, met Uwe Kinderen En Kindskinderen!

De God En Vader van Onzer Heere Jesus Christus, zij U, En de Uwen allen, Een reddende En verlossende God in christus Jesus, voor deze tijd, En boven alles vooe Eene Naderende Euwigheid, is onze harte wensch En Bede. Geliefde Broeder, het verstrekte ons tot innige blijdschap, dat wij op den Eersten April, Uwe letteren van 6 Maart in welstand, met al de onzen mogten ontvangen, En Uwer alles welstand naar het ligchaam vernemen, ofschoon wij ook daaruit vernam, het verlies van Uwen zoon, daar wij nog niets van gehoord hadden, Ja Broeder zoo klopt de Heere geduurig bij ons aan, En wilt ons geduurig opmerkzaam maken, op dat woord,"het is den mensch gezet Een maal te sterven, En daar na het oordeel," het is toch het groote doel Gods met ons menschen, om ons onder het Evangelie te plaatsen hier op aarde, ten Einde wij zouden voorbereid worden, voor de Euwigheid, O welk Een zalig voorregt als wij hier naar waarheid kunnen betuigen, door herscheppende genade, En dat in de vruchten daadelijk blijkbaar is, met Paulus te kunnen zeggen,"het leven is mij christus, En het sterven gewin," dan mag het hier in dit traanendal, voor Een tijd niet moeijelijk zijn, maar dan kunnen wij verzekerd zijn, dat wij bij het afleggen van onzen aardschen tabbernakel, Een gebouw van God zullen ontvangen in den Heemel, Lieve Broeder, onderzoeken wij ons zelven toch nauwe voor den Heere, op dat wij ten geene dage niet bevonden worden van die bouwers te zijn, waar van wij lezen, Matth:7:26.27. Broeder, dat wij vooral dat dierbare kapittel goed leren verstaan, van het dertiende tot en met het drie en twintigste vers, want wij leven maar Eens, in de voorbereidingstijd, zoo als de boom valt blijft hij liggen, O Broeder! ik kan het U niet zeggen met welK Een medelijden ik soms in mijn ziel ben aangedaan, wanneer ik des Zondaags, van den Predikstoel, het dierbare Evangelie der zaligheid verkondig En zoo vele voor mij zie, die door sprekende daden zeggen,"

/1/

"wijkt van ons, want aan de kennisse Uwer wegen hebben wij geen lust,"
O wat is de Mensch door de zonde geworden! het is door Genade mijn Eenige en innige lust, om mijne medereisers naar de Eeuwigheid, geduurig opmerkzaam te maken, op het groote doel Gods, met arme zondaars. wij hebben in dit land maar in tegenswoordig Gods oordeel op rust, nog veel Godsdienst, ook veel vroom en Godzalig volk, ook veel Godzalige Leeraars onder de Americanen, van daar dan ook dat er op vele plaatsen, alle dagen Biduuren gehouden worden, waar in alle Particuliere menschen verzogt worden te Bidden ik heb Eenige jaren geleden, mogen vorgetuige geweest, van de groote schare van Americaansche, en Hollandsche vroome Leeraars, Ik was benoemd om als afgevaardigde van onzer klassis, de groote Generale Synode die alle jaar gehouden wordt, bij te wonen, het was vijf honderd Uuren of 1600 mijlen van mijn woonplaats, in de staat New Jersie, in de schoone stad New Ark, ik heb toen Een genoegelijke reis gehadt, Wij zijn dan door New ijork gereisd, ik heb vier weken uitgeweest, alles voor rekening van de sijnode, daar werden ook alle daage Biduur gehouden, in New ijork wordt alle daage, des middags ten twaalf Uure Biduur gehouden, En daar hebben dikwijls groote gebeurtenissen plaats, dat is een uitnemende koopstad, Er is Eene straat daar rijden geregeld, om passagiers van het Eene Einde, naar het andere Einde te voeren, zeven honderd omnibussen in Een Uur, gij zult uit de nieuwsbladen de droevige toestand van den zoo alles vernielenden Oorlog, wel vernemen, het is Een Oorlog, die in de wereld geschiedenis geen weerga vindt, ik heb twee knegten van mij die ook beide vrijwillig hebben geteekend, zij zijn beide in het Zuiden, tegen aan de vijanden of rebellen, ik krijg dagelijks brieven van daar, uit onze gemeente zijn er drie jongelingen die in de loting zijn gevallen, ook in het Zuiden, men spreekt veel van Eene tweede loting, daar kon ook onze zoon David in vallen, want getrouwden zijn niet vrij, het is Een ontzettend oordeel over dit land, Eenige jaren geleden, sprak men hier, als of er geen oorlog mogelijk was in de Vereenigde Staaten, maar de heere weet Een land En volk wel te bezoeken, wanneer de mate van onge rechtigeid vol is, ook in dezen, heeft de Heere groote doel Eindens met dezen oorlog, het is Een wonderland En volk, hoe Goddeloos ook, zoo hebben zij nog altijd indrukken van Godsdienst, ofschoon veelal op verkeerde gronden, bijna bij elk regement hebben zij Een Prediker, de soldaten worden opgevuld met Godsdienstige nieuwsbladen En traktaatjes, die zeer goed en schoon zijn, vooral aandringende op voorbereiding voor de Eeuwigheid, zij hebben ons Eenige van de zelve overgestuurd, bij sommige regementen mag

er op den Sabat, niets gedaan worden, zoo het niet hoogst noodzakelijk is, bij anderen is het uiterst Goddeloos, wij hebben dat alleen toe te schrijven aan de hoofden van de legerbenden, Er zijn in dit land veel Engelsche Nieuws bladen, die alleen Gosdienstig zijn, in die bladen lezen wij dikwijls, van bijzondere sterfgevallen in de Hospitalen, hoe de Heere daar vele zondaren bekeerd, die hospitalen worden dikwijls, van groote Ledies bezogt, ook om daar te helpen, zelfs, de vrouw van de President van de verennigde Staten, laat zich daar vinden, niemand is hier te groot om zulk diensten/?/ te bweijzen, zelfs wordt naar de hospitalen in het Zuiden honderede mijlen uit het Noorden, kisten met allerlie verversingen gézonden, En door die daames rond gedeeld, ook in die Godsdienstige Bladen hebben wij onlangs gelezen van den diep gezonkenen toestand, van de Hervormde kerk in Nederland. Zeker Predikant uit Leyden, heeft bij de bediening van het H. Avondmaal zijne verwondering te kennen gegeven, dat hij het zich niet begrijpen kon, dat na 1800 jaar, die maaltijd nog bestond, dewijl het toch maar Eine herinnering was, aan het ontslapen van Een vriend, bij Eene volgende tafel lazen wij in dit blad, gaf hij nog Eens zijne verwondering te kennen, over de Mijstike gedachte, die men zich daar van vormde in de Gemeente, Eene tweede zaak kwam ons te vore, van zekeren Predikant te Fiel, die den Heere Jesus gelijksteld met Sintnicolaas, En dat beider hun weldadigheid, nog lang na hun Dood herdacht mogt worden, O Broeder wie moet niet gruwenen /?/ En beven voor zulke Godloosheid, En dat zulks straffeloos geduld /?/ wordt, moet men niet schrikken en beven dat de Heere, wanneer de mate van zijn langmoedigheid en taai geduld ten Einde is, zoodanig Een land en volk zal bezoeken met zijne geduchte oordeelen, is dat die leer beschermen tegen de vijanden, daar onze voorvaders hun goed en Bloed voor hebben opgeofferd, aan de andere zijde hooren wij ook, dat de Heere nog vercheidene in die zelfde kerk, ik bedoel Leeraaren Bekeerd en te recht brengt, Ook mogt de heere voortgaan velen te redden, En die wolven in schaapskleederen, uittewerpen, of tot hem

te Bekeeren, O Broeder! het is ten allen tijden gebleken, dat Een land En volk, of Een Mensch, die God niet in Erkentnis houdt, maar met hem spot, En zijne waarheid vertrapt, En naar het goedunken /?/ van zijne hart leeft en wandeld, dat zoodanig land en volk of Mensch, wanneer de mate zijner ongerechtigheid vol is, zij op Eene allergedugste wijze door den Heere zijn bezogt geworden, wij hebben daar van te veel bewijzen voor handen, om optenoemen, in de gewijde, en ongewijde schriften, die ter onzer waarschuwing geschreven zijn, Broeder! ten oorzake van den oorlog, En daar door de groote schaarsheid van werkvolk en knegten, is het mijn voornemen zoo de heere wil en wij leven mogen, om aanstaande Najaar na dat de oogst is ingezameld van onze Hofstede te vertrekken, En in de stad Milwaukee te gaan met der woon /?/, ook David En zijn huisgezin, wij hebben tot dat doel te bereiken reeds in de stad Eigendom gekogt, ik heb twee loten naast elkanderen gekogt, op Een van die loten staat Een goed huis voor David, En op het tweede lot, zal ik deze zomer voor mij Een Huis laten bouwen,
zoo dat wij Eene groote verandering staan te ondergaan, ik voor mij, En mijn vrouw, verlangen op onzen leeftijd maar meerder rust En David en zijn vrouw, zouden niet gaarne wonen waar wij niet wonen, van daar hebben wij besloten, om te samen in de stad bij Elkander te blijven, En ik heb ook geen meer genoegen als bij de mijne te zijn, onze Hofstede die wij zelve bewonen, zullen wij verpachten, dat men hier goed doen kan, dat gaat mij Eenigsints ter harte, dewijl ik, en ook David Elk Een schoon en mooi en gemakkelijk huis hebben, wel ingeziens is het best om te verpachten, want door middel van den oorlog, kan men geen knegten of werkvolk krijgen, Er wordt hier voor Een knegt betaald, bij het jaar twee honderd Dollaars (Rijksdaalders) En in de zomer maanden, bij de maand twintig dollaars of nog wel meer, onze tweede Hofstede 70 Gemeten /?/ of akkers groot, die hebben wij dezer dagen verkogt, En mogte de tijden verbeteren, dan zoude ik de groote hof 180 Gem. of akkers

groot, ook verkopen, dewijl David meer genoegen heeft in Negotie of Koopmanschap te doen, En daar hier veel mede te verdienen valt, gij zult U Elias Braam mijn voorige vrouw haar broeder die bij mij woonde in Veere en in Middelburg nog wel herinneren, die woond hier digt bij mij, En heeft Een winkel op van allerlei goederen, En die maakt het zoo goed, dat gij daar over verwonderd zouden staan, hij heeft diep in de dertig Gemete Land, Een fiks huis en schuur, en winkel vol goed, alles Eigendom, En dan nog veel geld op intrest, het winkeldoen hier, of bij U, dat schilt als dag en Nacht, het is niet te geloven, hoe veel de winkeliers hier op alles winnen, om iets te noemen, op Een pond boter meer dan twee nederlansche centen, En dat alles naar rata, ik zal moeten Eindigen, ik heb gisteren avond Uwen brief ontvangen, En haaste mij nu om U dadelijk te schrijven, om reden, dat David Een brief nu U geschreven hadt waarin hij U berigt, dat de gevraagde Portretten op reis zijn aan U, met Een vriend van ons zijn naam is Frans van Driele, zoon van C van Driele en Pieternella Sonius, die man zal denkelijk de Portretten te Goes bij onze familie afgeven, En die zullen ze verder bezorgen, mogelijk komt hij ook te Middelburg, ik heb ook mij potret er bijgedaan, zoo gij soms iets aan die man had mede te geven, hij zal het gaarne mede nemen voor mij. als gij mij schrijft meldt mij Eens van de gestorvene sint /?/, Eenige tijd, hoe gaat het met Gebuct, hoet gaat het met U zoon in de Bakkerij, groet vooral Betje En al de kinderen van ons alle, er is ook voor Betje Een portret bij, zijt van ons alle hartelijk ge groet,

Uwen altijd liefh Broeder P. Lankester

Groet allen die mij kennen en naar mij vragen --

N1 Milwaukee 20 february 1867

Hartelijk Geliefde Broeder En Zuster met Uwe betrekkingen, Wij hebben Uwe letteren, den 8 January, in welstand mogen ontvangen, zoo als wij ook van U hopen, bij den ontvangst dezes. Wij waren ontzettend verschrokken van de Dood van U zoon Henderik, dewijl wij dien brief niet ontvangen hadden. Ja Broeder, het leven van ons is als Een damp, En Elk moet het moeijelijke, En de rampspoed, van de zonde, in deze wereld ondervinden, En Een zalig voorrecht voor ons, als wij op goede gronden, Een vooruitzigt mogen hebben op Een beter leven in de Eeuwigheid.

Wij zijn alle door Gods goedheid nog in het leven, En in het heden der Genade, onze Dogter de weduwe Putz, is zeer voorspoedig verlost van Een welgeschapen Dogter, op den 10 December 1866. Zij woond wederom bij ons in, ook onze jongste Dogter, die is nog bij ons, Pieternella, Maria is nog altijd in Madison, zij hebben daar zeer goed hun Brood, in dezen tijd heeft haar man zoo wat Dertig Dollaars per week, of honderd En twintig per maand, bij David is ook

N2 alles wel, zijn vrouw staat Elken oogenblik te bevallen van haar zesde kind, allen in leven En uitmuntende schoone gezonde kinderen, het is ten gevolge David zijn verzoek, dat ik U zoo spoedig schrijf, dewijl hij geen tijd op het oogenblik heeft, om aan U te schrijven, hij hat gehoord van zijn Diensmeid die bij hem woond, En pas uit nederland was gekomen, dat er in Amsterdam, uitgevonden En te koop zijn, Machinen om aard appel- en te schillen, die zeer goed zouden voldoen, En daar er hier ontzettend veele Machinen van allerlei aard, En soort te bekomen zijn, zoo hebben wij nogthans vernomen dat die soort hier

nog niet zijn, En voor die soort van dingen, geeft men hier zoo Een groot Octrooi, of zoo als men hier zegt, Patent recht en dat David, het zoo gaarne zoude willen beproeven, om zoo danig een ding hier te willen krijgen, dat hier van een ontzettend goed gevolg zoude kunnen zijn, zoo is het verzoek van David, of U niet eens dadelijk naar U zoon in Amsterdam zoude willen schrijven, ten Einde goed onderzoek, daar

N3 na te willen doen, En indien zulks zoo mogt bevonden worden, van goed gevolg of Effeckt te zijn, om dan, in dien het in de omtrek van twintig tot veertig Guldens mogte kosten, om dan zodanig ding in Een kistje goed in te pakken, En over te zenden, dat gaat zeer gemakkelijk, met de stoomboot, of hoe dat zij, ik zal hier Eenig adres bij doen, op dat het goed te regt kome, Er bestaat te Newyork Eene kommissie voor de hollanders, om voor hunne goederen te zorgen, daar onder is Een goede vriend van mij, Domenie H. Uiterwijk. En die zoude ik dan schrijven, die bezorgd het op de Expres trein, En dan komt tot mij.

Er zijn hier Menschen, Die met zulke dingen een groot fortuin gemaakt hebben, onlangs was hier een Man die Eene Machine uitvond, om blikke tuitjes te maken die gebogen waren, en met duizenden elken dag konden gemaakt worden, En met milioenen verzonden worden, die man verkogt zijn Patent, of oftrooi recht, alleen voor de staat Newyork

N4 voor in de twintig Duizend Dollaars En toen bleef hij nog het recht behouden voor de andere staaten, het was zeer eenvoudig, ik hebze zien maken, want een kinnisse van mij werkte daar in, zoo dat David dat zoo gaarne zoude willen onderzoeken, het is niet om die dingen te maken, maar om het Pattent recht,

En dat zoude David denkelijk goed kunnen krijgen, om dat de man van onze Maria, die te Madison in de Goeverneur stad woond, en met de groote daar, zeer goed bekend is, zoude kunnen spreken, Nu Broeder, als gij kunt doet ~~doet~~ het dan spoedig, het Geld zal hij zoo spoedig mogelijk over maken, daar hebt gij niet bezwaard in te zijn, later hoop ik U weder te schrijven groet mijne kennissen En familie van ons En zijt van ons allen hartelijk gegroet,

Uwen altijd Liefhebbenden Broeder

P. Lankester

PS ik zal intusschens
aan Domenie Uiterwijk
schrijven die goede vriend
van mij is, En dan zal alles goed te regt komen,

Milwaukee 21 febr. 1867

Hartelijk Geliefde Broeder en Zuster met Uwe Kinderen!

Ik heb gisteren Een Brief aan U gezonden, die U welligt nog niet hebt, de reden van dit mijn schrijven is, dat ik het Een En ander, in mijn brief vergeten heb, ik heb in mijn vorigen brief van U verzogt om Eene Machiene, waarmede men aard appelen

mede schillen kan, En die in Amsterdam gemaakt wordt, zoo als ik in mijn vorigen brief aan U geschreven heb, het was Een verzoek van David, die op deze oogen blikken geen tijd heeft, om zulks zelfs te doen, hij hoopt daar na, aan U te schrijven, David heeft een dienstmeid, die pas uit Holland is gekomen, En die heeft hem dat gezegd, het zoude voor hem mogelijk eene zeer goede zaak kunnen zijn, om daar oftrooi, of zoo als men hier zegt, Patent recht voor aan te vragen, zoo als men dat hier ontzettend veel doet, En velen daar door een groot fortuin maken, zoo als ik in den vorigen gemeld heb, na dat ik den brief van 20 febr. had afgezonden, kwam mij in de gedachten, dat ik bij deze gelegenheid, in het kistje eenig ander goed kunnen laten over komen, ik zoude gaarne wat Harrelemmer olij die zuiver is hebben, voor mij en mijne familie, want wij zijn niet zeker, dat ze hier zuiver is.

En dan eenige schilders kwasten, die hier ontzettend duur zijn, al wat borstel werk is, is hier zoo duur, En dat onstaat om dat kwasten en al dat daar toe behoort, meest uit andere landen moet komen, hier worden de borstels of het haar, niet niet uit de varkens getrokken, die anders hier met duizenden geslagt worden, maar dat haar wordt bij de meesten weggegooid, of met wagen vragten weggevaard, tot andere Einden nu zoude gij mij groot genoegen doen, om mij, als gij een kistje, met dat Machiene overzendt, om dan mij een vijftig fleschjes olij van Harlem er bij te doen, En twee dozijn schilder kwasten, in drie soorten, de Eene wat

grooter als de andere,

ik zal hier mede Eindigen, En ik hoop dat gij het zult kunnen stuuren, ik zal ook in dezen brief op geven, wat of er op het kistje moet staan, Er is in New ijork Een hollandsche Leeraar, daar ik bij zonder mede bekend ben, En die lid van de kommissei is, om de hollanders te regt te helpen.

op het kistje moet met verf staan

Rev. H. Uiterwijk

N 41, Hammond Straat

New ijork

---

in mijn vorigen brief zult gij het Eene en andere verder vinden,

Zijt van ons alle hartelijk gegroet En doet toch de rekening in het kistje, of in Een brief.

Uwen altijd Liefhebbende Broeder

P. Lankester

PS, onze hartelijke groete aan onze familie, en vrienden.

ik zal intusschen naar N.Y. schrijven

zoo gij voor die tijd schrift mij dan de naam van schip en kaptein, en de rekening er bij

---

Wilt zoo goed zijn om als dan op het kistje met verf te willen zetten,

Rev. H. Uiterwijk

No. 41 Hammon Straat

New york

zoo dra als David tijd heeft zal hij aan U schrijven, En Portretten over zenden, vaart wel

de reden waarom dat zoodanig Eene Machine hier zoo goed zoude kunnen zijn, is, omdat de Menschen handen hier zoo duur zijn, En men algemeen te lui is om de aard appelen te schillen, van daar, dat de aard appelen ongeschild op de tafels komen, En er hier zulke groote Hotels zijn, Er is hier een Hotel daar 365 kammertjes of slaap steden zijn, En men is hier voor alles wat nieuw is, de dienst meiden verdienen hier 3 dol per week

Om goede Gist te Maken

in kleine hoeveelheid

6 groote aard appelen geschild, in een pot met 5 pinten water, en een kinder paplepel zout, dan een goede hand vol hoppe in een zakje gedaan, en dat laten koken, tot dat de aardappleln goed gaar zijn, dan die aardappelen er uitgedaan in een steene pot en ze goed fijn gemaakt, zoo fijn mogelijk, dan intusschen dat hoppe water, kookend houden en dan 5 a 6 nederlandsche onzen tarweblom op die fijngemaakt aardappelengedaan dan van de kookend hoppe water, zoo kookend als het kan er op gedaan en goed alles door elkanderen geroerd, alle klontjes er goed uitgeroerd, en zoo veel hoppe water er bij doen tot dat het is als heele dikke blom pap, zoo dat de lepel er in kan regt staan, dan laten koud worden tot dat het bloed warm is, en dan moet er een drinkens kommetje van de oude gist door geroerd worden, maar om dat gij die niet hebt, dan moet gij maar, ik denk 5 hol. lood goede gist smelten, en er door roeren, en dan zal dat werken en gij roerd het soms eens door, en als die gist dan twee dagen gewerkt heeft, kan ze gebruikt worden, maar als ze 6 of 8 dagen is, dan zijt ze veel beter, en ze kan 14 dagen duuren, soms houden ze hier 3 weken, als gij ze gebruikt, dan is ze de eerste keer niet heel gauw lucht, maar eens lucht geweest zijnde, dan gaat het spoedig, als ik des smorgens om 6 uur mijn brood knee, en dan alles op zijn bakkers behandeld, dan heb ik ten twaalf uure mijn brood gebakken, mijn bakte bestaat doorgaans in tien a twaalf brooden, en de hoeveelheid van gebruik moet gij zelf maar uitzoeken, ze kost niet veel, en ze is ook niet bitter, zoo dat gij ze niet spaarzaam moet gebruiken,

Nu iets over de Baeking Poeder

deze soort vanpoeder wordt bijna in alle winkels verkogt, in heel netingepakte pakjes van een half pond en een kwart pond, ik heb ook van de

beste soort gebruikt, maar er was altijd iets in de zelve, dat mij niet beviel, en bij gelegenheid ik eens ziek en ongesteld was, en dus mijn kamer moest houden, ben ik uitgaan zoeken, of ik ook geen der gelijke kon maken, het welk mij zoo goed gelukte, dat ik de mijne verre de voorkeur moet geven, niet om dat ik ze gemaakt heb, maar om dat in de andere iets is dat mij niet beviel, en dat is als gij daar van iets te veel gebruikt, dan wordt Uw gebak groen en geel, en van het mijne niet.

Zij bestaat uit drie zuivere en gezonde middelen het Eerste is Soda zoo als dat hier genaamd wordt het is een Witte Poeder zoo fijn als blom en wordt in all winkels in massa verkogt, vele gebruiken het ook in het brood, het tweede is tartar of zuivere Wijnsteen, dat woord tartar is de Engelsche namm en de derde is gewoone Cremotart
deze genoemde Poeders, moeten gebruikt worden als volgt 2½ deel, of lood, of Pond, Soda, 2 deelen tartar of wijnsteen, en 1½ deel Cremontart, die hoeveelheden moeten goed fijn gestooten zijn, en door elkanderen gemeng worden, en dan op 5 nederlandsche blom moet gij vier kleine kinder paplepeltjes gebruiken, gij moet de blom eerst afmeten of wegen, en dan de Poeder door een deel van de blom roeren bij voorbeeld, 2 kommetjes blom en daar de Poeder door geroerd, dan maakt gij Uw beslag met koude melk of wat gij gebruikt, en gij zorgt dat Uw beslag iets te zagt is, op dat die twee kommetjes blom met die Poeder er nog door zoude kunnen, en dan kunt gij het dadelijk bakken, ik heb veel dingen er mede gebakken dat het niet geloofbaar was, nu zult gij het verder moeten uit te zoeken ik heb het U zoo duidelijk mogelijk gemaakt, maar ik denk dat de Soda bij U niet bekend is, van deze soort van Poeder wordt voor duizenden van Dollaars omgezet, en worden door geheel Amerika verzonden